

Byrådssak /25

Saksframstilling

Vår referanse: 2025/170960-3

Høringsuttalelse til rapporten "De er våre barn - om å holde hodet kaldt og hjertet varmt"

Hva saken gjelder:

Justis- og beredskapsdepartementet og Barne- og familiedepartementet har sendt rapporten «De er våre barn – Om å holde hodet kaldt og hjertet varmt. Rapport fra ekspertgruppen om tiltak for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet» på høring.

Høringsfrist: 15.09.2025. Bergen kommune har bedt om utsatt høringsfrist til 25.09.25 og fått dette innvilget.

Ekspertgruppen ble satt ned 22.august 2024 for å vurdere tiltak rettet mot barn og unge under 18 år med store oppfølgingsbehov som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet. Rapporten ble levert fra ekspertutvalget 13. mars 2025.

Departementene tar forbehold om behov for videre utredning av forslagene i rapporten. Forslagene skal også sees i sammenheng med andre pågående og planlagte prosesser, og høringsnotatet viser til at Barne- og familiedepartementet vil utrede et helhetlig lovforslag om adgangen til inngrep.

Høringssvaret gis i sin helhet under saksframstillingen.

Hovedtrekkene i rapporten:

Ekspertgruppen har sett på utviklingstrekkene i barne- og ungdomskriminaliteten i et lengre tidsperspektiv. Den registrerte barne- og ungdomskriminaliteten er på et lavere nivå i dag enn den var i perioden 2002-2010. Samtidig gir det grunn til bekymring at det er en betydelig økning i kriminalitet utført av barn under 15 år, også for mer alvorlige forhold som vold og ran. Det vises også til at det er en økning i antall registrerte personofre under 15 år. Ekspertgruppens mandat retter seg mot en liten gruppe barn som begår gjentatt og alvorlig kriminalitet.

Ekspertgruppen mener at det ikke er mulig å gi et entydig svar på hvorfor barn begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet. På gruppenivå har mange av barna en svært belastende livssituasjon, med omfattende problemer på flere områder samtidig og med få beskyttende faktorer. Familiene og nettverkene deres har ofte selv utfordringer, og mange har opplevd overgrep, vold i hjemmet eller omsorgssvikt. Mange har også problemer med rus eller psykiske helseutfordringer.

Rapporten viser til at for å kunne hjelpe barna er det viktig å forstå årsakene til at de kom inn i kriminaliteten og hvilke faktorer som opprettholder kriminalitet. Tiltakene må tilpasses det enkelte barn og bør bygge på deres ressurser. Dette krever en grundig kartlegging av utfordringer og behov. Målgruppen trenger målrettede, samtidige og langsiktige tiltak.

Overordnet mener ekspertgruppen at det er bedre og mer effektivt å bygge på de eksisterende strukturene i barneverns-, justis-, og helsesektoren i stedet for å lage nye. Det vises til at kompleksiteten i offentlig sektor for målgruppen er stor, og at nye tiltak derfor ikke må komplisere og fragmentere systemet ytterligere. Forslagene tar derfor sikte på forenklinger, avklaringer av ansvarsforhold og bedre samhandling mellom eksisterende sektorer. Ekspertgruppen mener også at hull i dagens tiltakskjeder kan tettes ved å utvide, justere og forbedre de eksisterende tiltakene.

Bedre samordning og overganger mellom ulike tjenester

For å kunne hjelpe barn, særlig de som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet, er det nødvendig å samarbeide. Ingen tjeneste eller sektor kan klare dette alene. Samtidig er det viktig med tydelige ansvarsforhold i det tverrsektorielle samarbeidet.

Ekspertgruppen foreslår at den kommunale barneverntjenesten tar et hovedansvar for koordineringen av samarbeidet for målgruppen, og at barnevernet derfor styrkes med 60 årsverk. Videre blir det foreslått at Statsforvalteren skal gi opplæring og støtte i ledelse og tilrettelegging av samarbeid.

Det blir også foreslått ny samarbeidsstruktur i enkeltsaker der det oppstår akutt og alvorlig bekymring. Dette er inspirert av prinsipper for beredskapsarbeid, og bygger på at det raskt skal etableres kontakt mellom aktørene. Målet er å sikre at barnet/ungdommen på kort sikt ikke utsetter eget eller andres liv eller helse for alvorlig fare eller skade. Det blir foreslått at samarbeidet organiseres regionalt med politiet, barneverntjenesten, Bufetat og spesialisthelsetjenesten. Ansvar for koordinering skal ligge hos Bufetat.

Tiltak for barn utenfor institusjon og fengsel – mindre inngripende tiltak

Det er i all hovedsak best for barn å få hjelp i sin egen familie, også for barn og unge som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet. Ekspertgruppen mener at de hjelpe- og behandlingstiltakene som har best dokumentert effekt er for lite utbredt og ikke godt nok tilpasset målgruppen.

Det foreslås utvidelse av multisystemiske tiltak som MST og MST-CAN, og at det utvikles multisystemiske tiltak for barn i målgruppen som i dag utelukkes fra disse tiltakene. Det foreslås videre at tilbud om voldspesifikk behandling for barn utvides til flere deler av landet. Ekspertgruppen foreslår at det utarbeides retningslinjer som bidrar til at etterforskning av saker der antatt gjerningsperson er under 15 år blir høyere prioritert.

Trygghetsprogrammet er foreslått etablert i alle politidistrikt for å bidra til bedre oppfølging av barn som utsettes for kriminalitet i det offentlige rom. Det foreslås også endringer i regelverk og retningslinjer for å øke bruken av mekling i saker der mistenkte er et barn under 15 år. Arbeidet med hurtigspor for behandling av straffesaker mot barn i alderen 15-17 år støttes av ekspertgruppen, og anbefales etablert i hele landet.

Ekspertgruppen foreslår å utvide bruk av mentorordninger og lignende oppfølgingstiltak, og at Statsforvalteren får ansvar for å tildele midler til kommunene for tiltak med slikt formål.

For barn i institusjoner og fengsel

Ekspertgruppen mener det er behov for å gjøre endringer både i barneverns- og helsesektorens institusjonstiltak og i justissektorens ungdomsenheter. For barn under 15 år er det ikke aktuelt med straffereaksjoner, og ekspertgruppen anbefaler ikke at det opprettes nye institusjoner i et forvaltningsspor utenfor barnevernet for å ivareta samfunnsvernet. Det anbefales heller ikke en generell og rutinemessig innlåsning av barn i lukkede barnevernsinstitusjoner.

De fleste av barna som bor på barnevernsinstitusjon kan ivaretas innenfor dagens institusjonstilbud – også barn som har begått eller begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet. Likevel er det noen få barn som vurderes å være i «høy risiko», og kan være både over og under 15 år. Det foreslås å pilotere tre barnevernsinstitusjoner med fire plasser hver for barn i høy risiko, lokalisert i Oslo, Trondheim og Bergen. Forslaget krever ikke lovendringer.

Ekspertgruppen mener at barn ikke skal sitte i voksenfengsel. Derfor er det nødvendig å øke kapasiteten i ungdomsenhetene for barn i alderen 15–17 år. Økt kapasitet forutsetter at innholdet forbedres, og at byggene i større grad tilpasses formålet. Det blir foreslått blant annet at det innføres en felles drifts- og fagmodell for ungdomsenhetene, og at det prøves ut minst to lavsikkerhetsplasser i Ungdomsenhet vest (Bjørgvin). Etablering av lavsikkerhetsplasser vil kunne gi bedre progresjonsmuligheter for barn som må sitte i fengsel.

Noen få barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet, har omfattende psykiske problemer og en atferd eller reaksjoner som utgjør en alvorlig fare for andre. For disse barna er det nødvendig med døgninnleggelse i et sikkerhetspsykiatrisk tilbud. Ekspertgruppen mener at det haster med å opprette et slikt døgntilbud for barn i Norge, og anbefaler at det opprettes tre regionale tjenestetilbud som er samorganisert og samlokalisert med de regionale sikkerhetsavdelingene.

Endringer i barnevernsloven – riktigere bruk av inngrep og styrket rettsikkerhet

Det blir foreslått flere endringer i barnevernsloven for å bidra til at barn som ivaretas i barnevernet får bedre og mer individuelt tilpasset hjelp. Ekspertgruppen mener at endringene vil styrke barnas rettssikkerhet og rett til medvirkning.

Blant annet er endringer i vilkårene for opphold på institusjon uten samtykke foreslått, der formålet er å tydeliggjøre at tiltak etter barnevernloven ikke skal ha straff eller samfunnsvern som formål.

Økonomiske konsekvenser:

Tiltaket om å legge ansvar for koordinering til kommunal barneverntjeneste vil ha økonomiske konsekvenser for kommunene. Dette foreslås kompensert med å styrke barnevernet i Norge med minimum 60 stillinger. Bergen kommune forventer at denne styrkingen tar høyde for behovene den enkelte barneverntjeneste har.

Byrådets vurdering og anbefaling:

Byrådet takker for en god rapport og muligheten for å gi innspill til denne. Bergen kommune ser med stor bekymring på utviklingen i kriminalitet blant unge, særlig med tanke på alvorlighet og at kriminaliteten begås av svært unge barn. Rapporten gir en grundig gjennomgang av utfordringsbildet både knyttet til barn og unge som begår gjentatt og alvorlig kriminalitet, og tjenestetilbudet til målgruppen. Utredningen er viktig og inneholder forslag som kan bidra til at samfunnet kan ivareta disse barna på en bedre måte enn man gjør i dag. Særlig vil byrådet fremheve at ekspertgruppen har lansert forslag til tiltak som bygger på tidlig innsats, forebygging og effektive hjelpeprosesser.

Bergen kommune støtter at barnevernstjenestene i kommunene styrkes for å kunne møte ungdomskriminaliteten og sikre bedre koordinering av hjelpen. Det er en kjent utfordring at tjenestene ofte ikke klarer å koordinere hjelpen godt nok, og at hjelpen som gis er fragmentert og til dels overlappende. Selv med flere føringer på samarbeid mellom tjenester og bedre koordinering, er det fremdeles vanskelig for tjenestene å sikre dette på en god nok måte. Dette ser vi spesielt i tilfeller med barn som begår gjentatt kriminalitet og som utfordrer tjenestene ekstra mye fordi det er vanskelig å finne gode hjelpetiltak. Målgruppen denne rapporten omhandler er allerede svært sårbar, og det er problematisk om de skal falle

mellom flere lovverk og tjenester i en fase av livet der hjelpeinstansene har stor mulighet for å hjelpe dem.

Utredningen støtter opp om Bergen kommunes egne innsats rettet mot utviklingen i barne- og ungdomskriminaliteten, samt kommunens syn på den videre utviklingen av institusjonsbarnevernet. Bystyret i Bergen har i saken [«Felles innsats mot ungdomskriminalitet»](#) vedtatt flere tiltak som ligger tett opp mot tiltak foreslått av ekspertgruppen.

Bergen kommune sine tiltak for å bekjempe ungdomskriminalitet er:

- Nytt tverrfaglig tilbud til barn, ungdom og deres foreldre ved alvorlig og gjentakende kriminalitet basert på erfaringer fra andre byer, blant annet i Sverige
- Innføring av en mentorordning knyttet til barne- og ungdomskriminalitet
- Flere miljøarbeidere i skolen
- Styrke og koordinere den brede innsatsen i frivilligheten knyttet til å forebygge utanforskap og ungdomskriminalitet
- Tettere samarbeid med politiet på alle nivå
- Styrke SLT-innsatsen i kommunen og videreutvikle arbeidet etter SLT-modellen
- Utvikle veileder for arbeid med rus og kriminalitet
- Et tettare samarbeid med næringslivet for å forebygge vinningskriminalitet og skape arbeid for ungdom
- Gjennomføre ein HKH (Hurtig Kartlegging og Handling) om ungdomskriminalitet i Bergen
- Deltidsarbeids-/lommepengeprosjekt for unge under 15 år
- Bergen kommune blir medlem i Nordic Safe Cities

Det løftes spesielt frem tiltak for bedre koordinering og oppfølging av unge i gjentatt kontakt med politiet og som utøver kriminelle handlinger, mentorordninger og Trygghetsprogrammet. Videre at det er en samlet innsats fra flere som må til for å sikre god hjelp. Det er gledelig å se at ekspertutvalget også ser relevansen av slike tiltak i sin rapport.

Når det gjelder institusjonsbarnevernet har Bergen kommune avgitt [høringssvar](#) på NOU 2023:24 «Med barnet hele vegen – barnevernsinstitusjoner som har barnas tillit». Det er viktig at barn og unge som begår gjentatt kriminalitet må møte et fleksibelt hjelpeapparat og at tilbud tilpasses hvert barn sin situasjon – og ikke omvendt.

Det er viktig å merke seg at denne rapporten gjelder en liten del av barn og unge i Norge – de som strever mest, og ofte på flere ulike arenaer. Forebygging, tidlig innsats og gode universelle tilbud er viktig for denne gruppen av barn, samtidig trenger de også mer fra samfunnet for mestre livet sitt.

Dette betyr at kommunen må gripe inn tidlig og raskt når barn viser tegn til å havne utenfor. Hjelpeinstansene må ha kompetanse og kapasitet til å forstå kontekstene barna lever i, og ha tiltak og innsats som hjelper både barna og familiene. Dette må gjøres i samarbeid på tvers av fagområder og lovverk. Bergen kommune mener det er både positivt og avgjørende at det utarbeides tiltak som ansvarliggjør både politi, statlig barnevern, helsetjenester og kommunale tjenester.

En trang økonomi for mange kommuner gjør det vanskelig å utvikle en samtidig innsats på tvers av kommunegrensene. Vi vet at mange av barna i målgruppen har stor kontaktflate, og at det er enkelt å bygge relasjoner på tross av store avstander. Det er viktig at myndighetene tar sitt ansvar med å sikre tilstrekkelig finansiering slik at kommunene kan utvikle tiltak på et likeverdig nivå. Rapportens intensjon om kunnskapsbaserte, helhetlige og langvarige tiltak basert på barnets beste krever mer enn kortvarige tilskuddsordninger. Kommunene skal

realisere både oppvekstreform og sikre tilbud til de som strever mest, og dette er en krevende øvelse når de økonomiske vilkårene er dårlige.

Byrådet foreslår at Bergen kommune slutter seg til utredningen med tilhørende forslag. Forslag til høringsuttalelse ligger i sin helhet i saksfremstillingen.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:

Byrådets fullmakter pkt. 2.10.2 vedtatt av Bergen bystyre 27. november 2024 i sak 462/24: Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret.

Saken anses å være prinsipiell og innebære politiske avveininger.

Forretningsutvalget behandlet saken i møte 26.05.2025 sak 161/25 og fattet følgende vedtak:

1. Utvalg for barnehage, skole og idrett innstiller til bystyret som avgir høringsssvar til «Høring – Rapport fra ekspertgruppen om tiltak for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet» på vegne av Bergen kommune. Dersom departementet ikke gir forlenget frist, avgir utvalg for barnehage, skole og idrett høringsuttalelse på vegne av Bergen kommune».

Forretningsutvalget behandlet saken på nytt i møte 10.06.2025 i sak 192/25 og fattet følgende vedtak:

3. Utvalg for helse og sosial innstiller til bystyret som avgir høringsuttalelse på vegne av Bergen kommune om «Høring – rapport fra ekspertgruppen om tiltak for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet». Utvalg for barnehage, skole og idrett får saken til orientering. Dette erstatter vedtakspunkt 1 i sak 161/25 avgitt i FORUTV 26.mai 2025.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Bergen kommune avgir høringsuttalelse til rapporten «De er våre barn – om å holde hodet kaldt og hjertet varmt» slik den fremkommer av byrådets forslag
2. Bergen kommune forutsetter at det kommer statlig finansiering for utvikling og implementering av tilbud i kommunene.

Dato: 12. august 2025

Marte Joan Monstad
Fung. byrådsleder

Charlotte Spurkeland
Byråd for barnevern, sosiale tjenester og mangfold

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Saksframstilling:

Innledning og vurdering av rapporten

Ekspertgruppen har i rapporten «De er våre barn – om å holde hodet kaldt og hjertet varmt» levert 20 forslag til tiltak som skal bidra til bedre hjelp og oppfølging for barn og unge som utfører alvorlig og/eller gjentatt kriminalitet. I tillegg viser ekspertgruppen til flere tiltak som er foreslått gjennom NOU 2023:24 og endringer foreslått i barnevernloven kapittel 6 og 10.

Bergen kommune har vurdert alle forslagene. Overordnet mener Bergen kommune at ekspertgruppen har levert en grundig utredning med en rekke forslag som tydeliggjør ansvarsforhold og legger bedre til rette for en fleksibel og helhetlig oppfølging av målgruppen. Bergen kommune støtter grunntanken om at barnevernet ikke skal ha som formål å verne samfunnet mot barn og unge som begår straffbare handlinger.

Kriminalitet og forebygging av kriminalitet er komplekst. Som ekspertgruppen viser til har barna i målgruppen hatt ulike veier inn i kriminalitet. Dette stemmer overens med Bergen kommune sine egne kartlegginger, og tydeliggjør at det kan være utfordrende å både forebygge og håndtere utfordringene disse barna har. Bergen kommune mener at tjenestene som møter barn og familier i sårbare situasjoner preget av rus og kriminalitet, må ha en fleksibel tilnærming til utfordringer og behov, og at hjelpen må tilpasses den enkeltes situasjon. Individuell tilpasset hjelp kan være krevende, men helt avgjørende for at innsatsen skal ha best mulig effekt.

Overordnet om tiltakene

Bergen kommune positive til tiltakene som er foreslått, og velger å ikke kommentere konkret på majoriteten av forslagene. Flere av tiltakene har vi egne satsinger på i kommunen, som for eksempel:

- Tiltak 3: Utrede endringer i reglene om taushetsplikt og informasjonsdeling.
- Tiltak 7: Utvikle multisystemiske tiltak som treffer flere av barna som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet
- Tiltak 11: Etablere trygghetsprogrammet for fornærmede i alle politidistrikt
- Tiltak 14: Økonomisk støtte til mentorordninger for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet

Bergen kommune har gjennom KS sitt storbynettverk for ungdomskriminalitet spilt inn ønske om at det utarbeides en nasjonal veileder for taushetsplikt og informasjonsdeling. Det er også signalisert at det kommer hurtigdomstol til Bergen, noe som er et etterlengtet tiltak. Videre har Bergen kommune tidligere gitt innspill til høringen av forslag om pilotering av ambulant spesialisthelseteam til barn og unge med høy risiko for skade andre. Innspillet kan leses [her](#), og er relevant inn i vårt høringssvar på denne rapporten også.

I tiltak nr. 2 fremgår det at man ønsker å etablere en ny regional samarbeidsstruktur for politiet, barnevernstjenesten, Bufetat/ BFE og spesialisthelsetjenesten i saker med akutt og alvorlig bekymring for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet. Bergen kommune har allerede har startet et samarbeid med Bufetat, politiet og spesialisthelsetjeneste for å sikre bedre samarbeid rundt målgruppen. De nåværende resultatene fra samarbeidet er gode, og det er positivt at det kommer nasjonale føringer på det tversektorielle arbeidet.

Bergen kommune støtter ekspertgruppens vurdering av at dagens bistandsplikt ikke i tilstrekkelig grad sikrer helhetlig og koordinert oppfølging av barn og unge. Vi mener at bistandsplikten bør utvides til å omfatte både hjelpetiltak og plasseringstiltak i statlig regi, og organiseres regionalt for å sikre at barn får nødvendig og spesialisert oppfølging i sitt nærmiljø. Bergen kommune støtter i tillegg at det må bygges opp kompetanse i tjenestene for å unngå feil bruk av tiltak.

Økonomi og finansiering

Bergen kommune mener at staten må ta et tydelig ansvar når det gjelder finansiering av utvikling og implementering av tiltak til barn og unge. Dette er særlig viktig i en tid der kriminalitetsbildet er i endring, med mer komplekse og sammensatte utfordringer som krever langsiktig og tverrfaglig innsats.

Kommunesektoren i stort har dårlig økonomi, noe som gir begrenset handlingsrom til å klare å både øke forebyggende innsatser og ha gode tiltak for de som trenger det mest. I et langtidsperspektiv er det stor risiko knyttet til å nedprioritere innsatser rettet mot oppvekst.

Varierende kommuneøkonomi kan føre til store forskjeller i hvordan barn, unge og familier i målgruppen blir fulgt opp avhengig av hvor de bor. Dette er i strid med kvalitetsmålet om at barn, unge og familier skal ha likeverdige tjenester. Det er viktig, særlig for denne målgruppen, at barna det gjelder får like muligheter til å komme seg ut av en kriminell løpebane selv om de bor i ulike kommuner. I Bergen opplever vi at barn og unge i målgruppen fra andre kommuner oppholder seg i vår kommune, og vi ser i tillegg at «våre» unge reiser til andre kommuner. Bergen kommune mener at vi vil få et mer effektivt hjelpeapparat om informasjon kan deles på tvers og at kommunene har like forutsetninger for å tilby oppfølging og hjelp.

Ekspertgruppen viser til at mange barn i barnevernet får hjelp for sent, og ikke får hjelp som er tilpasset deres faktiske behov. En mulig årsak til dette kan blant annet være de høye kostnadene knyttet til spesialiserte hjelpetiltak og institusjonsopphold. Ekspertgruppen mener derfor at man bør redusere egenandelene for kommunene, noe Bergen kommune støtter. Kostnadene er høye, og dette kan medføre en risiko for feil valg av tiltak eller at hjelpen kommer for sent. Samtidig viser vi til vårt [høringssvar på NOU 2023:24](#) hvor vi understreker at dette ikke likevel ikke må føre til lavere budsjettammer for kommunene.

Øvrige innspill

Bergen kommune etterlyser mer fokus på skolens rolle og plikt knyttet til denne målgruppen. Bergen kommune har hatt en satsning på flere miljøarbeidere i skolen, og ser på dette som et viktig virkemiddel for å forebygge rus og kriminalitet blant unge.

Videre vil Bergen kommune gi sin støtte til forslagene som gjelder barnevernloven, og de forslagene som ekspertgruppen støtter i tilknytning til endringer i barnevernloven fra andre utredninger. Bergen kommune mener endringene vil føre til bedre rettssikkerhet og ivaretagelse av barnet og bidra til forutsigbarhet og trygghet.

Tiltak som støttes uten ytterligere merknader

Bergen kommune støtter følgende forslag uten merknader:

- Tiltak 2: Rød knapp-samarbeid: Etablere en ny regional samarbeidsstruktur for politiet, barnevernstjenesten, Bufetat/ BFE og spesialisthelsetjenesten i saker med akutt og alvorlig bekymring for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet.
- Tiltak 3: Utrede endringer i reglene om taushetsplikt og informasjonsdeling.
- Tiltak 4: Utvidelse av Bufetat og BFE sitt MST-tilbud (Multisystemisk terapi).
- Tiltak 5: Opprette MST-CAN (Multisystemisk Terapi – Child Abuse and Neglect) i regi av Bufetat og BFE.
- Tiltak 6: Økt kunnskap om MST og MST-CAN i barnevernstjenestene.
- Tiltak 7: Utvikle multisystemiske tiltak som treffer flere barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet.
- Tiltak 8: Økt Utbredelse av voldsspesifikk behandling til barn.
- Tiltak 9: Tilbud til barn som har skadelig seksuell atferd må ses i sammenheng.

- Tiltak 10: Tydeligere retningslinjer for etterforskning av U15-saker.
- Tiltak 11: Etablere trygghetsprogrammet for fornærmede barn i alle politidistrikt.
- Tiltak 12: Utvidet bruk av gjenopprettende prosess i U15-saker.
- Tiltak 13: Etablering av lokale hurtigspor i U18-saker over hele landet.
- Tiltak 14: Økonomisk støtte til mentorordninger for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet.
- Tiltak 15: Pilotere tre barnevernsinstitusjoner for barn i høy risiko.
- Tiltak 16: Kriminalomsorgsdirektoratet gis i oppdrag å utarbeide en felles drift- og fagmodell for ungdomsenhetene.
- Tiltak 17: Pilotere minst to lavsikkerhetsplasser for barn i Ungdomsenhet vest.
- Tiltak 18: Vurdere om fengslingsfristen i kjennelser om varetekt unntaksvis bør kunne settes til fire uker for barn.
- Tiltak 19: Opprette tre regionale tjenestetilbud i sikkerhetspsykiatrien som er tilpasset barn.

Innspill til tiltak 1:

Tiltak 1: Gul vest-rolle: Barnevernstjenesten skal ivareta koordinatorrollen i samarbeid om barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet. Barnevernstjenesten styrkes i rollen med økte stillingsressurser og opplæring i samarbeidsledelse fra statsforvalter.

Bergen kommune støtter at det kommer en tydeliggjøring av koordineringsansvar for målgruppen.

Selv om mange av barna som begår gjentatt og/eller alvorlig kriminalitet mest sannsynlig er i behov for oppfølging fra barnevernet, tyder Bergen kommune sine egne kartlegginger på at det ikke gjelder alle. Forklaringen er ikke entydig. I noen tilfeller være uklart for tjenestene som er i kontakt med barnet om meldeplikten er utløst eller ikke. I andre tilfeller kan det skyldes manglende tillit på grunn av dårlig samarbeid med barnevernet. Det kan også være situasjoner hvor det ikke er bekymring for barnets omsorgssituasjon eller øvrige atferd, og hvor det derfor ikke er grunnlag for å involvere barnevernet. Det etterlyses ofte i disse tilfellene tjenester utenfor barnevernet som kan tilby oppfølging av disse barna.

Dersom et koordineringsansvar skal legges til barnevernet er Bergen kommune bekymret for at det blir en automatikk i å melde saker til barnevernet uten individuelle vurderinger for mindre alvorlige typer lovbrudd, noe som kan være i strid med lovgivningen. Det bør derfor tydeliggjøres hva som ligger i begrepene «gjentatt» og «alvorlig». Ettersom mandatet til ekspertgruppen er å vurdere tiltak for de relativt få barna som gjennomfører den alvorligste kriminaliteten, legger Bergen kommune dette til grunn for forslaget. Denne tydeliggjøringen vil være viktig både for vurdering av meldeplikt og for hvordan «Gul-vest-rollen» blir forstått og praktisert.

Det bør også sikres kompetanseheving til samarbeidsparter på hva handlingsrommet er når de kommer i kontakt med barn og unge som begår kriminelle handlinger. Bergen kommune har vedtatt at det skal utarbeides en veileder for tjenestene når det er bekymring knyttet til kriminalitet og rus. Dette for at tjenestene får kunnskap om temaet og hverandre, hva som bør gjøres og hvordan. Dette vil bidra til at mulighetene for tidlig og rask hjelp blir bedre.

Bergen kommune støtter ekspertgruppens vurderinger om at de fleste av barna i målgruppen har store og samtidige belastninger i livet, og at barnevernet med sin kompetanse og lovhjemler har muligheter for å kartlegge barnets og familiens helhetlige situasjon. Barnevernet har også muligheter for å tilby hjelpetiltak som er målrettet, både frivillig og uten samtykke.

Samtidig kan det være en ulempe å legge et koordineringsansvar til barnevernet. For det første er barnevernet allerede en tjeneste med begrenset kapasitet, høy turnover og høyt sykefravær. Det er en tjeneste som også har manglende tillit i deler av befolkningen, kanskje særlig for flere i målgruppen. For det andre kan ikke barnevernet stanse inntak av saker i perioder med mye å gjøre, noe som utgjør en risiko for varierende stabilitet i oppfølgingen. For det tredje er det i flere tilfeller avdekket svikt i barnevernets saksbehandling. Barnevernet er derfor gjenstand for store utredninger og påfølgende endringer som skal føre til bedre tjenester og arbeidsforhold. Samlet sett kan dette tale for at barnevernet er en tjeneste som bør skjermes for nye oppgaver.

I Bufdir sin rapport [«Turnover blant ansatte i barnevernet – hvorfor slutter så mange?»](#), blir det i tjenester med høy turnover trukket frem at utfordrende tverrfaglig samarbeid mellom tjenestene er en sentral årsak til turnover. I rapporten vises det til at dette kanskje er en refleksjon av at det er det kommunale barnevernet som er ansvarlig saksbehandler og i hovedsak skal koordinere tjenester for barnet. Dette er innspill Bergen kommune også har fått fra tjenestene, og det etterspørres tydelig lederskap fra alle involverte parter i et tverretattlig samarbeid for hvordan dette best skal utføres. Bergen kommune støtter at Statsforvalteren skal bidra med opplæring og støtte i samarbeidsledelse, men etterlyser opplæring og støtte som også er rettet mot samarbeidsinstansene. Dette vil kunne ta vekk litt av belastningen barnevernet møter i å lede og koordinere tverrfaglige samarbeid.

Bergen kommune støtter i utgangspunktet at barneverntjenesten skal ha «Gul-vest-rolle», under forutsetning av tjenesten styrkes med tilstrekkelig ressurser og kompetanse.

Bergen kommune har gjennomført pilotering av et tiltak som er for barn under 15 som har begått gjentatt og/eller alvorlig kriminalitet. Tiltaket er lagt til en tjeneste utenfor barnevernet. Tiltakene er individuelt tilpasset, og gis både barn og foreldre.

Evalueringen av tilbudet viser at det er svært viktig med koordinering av innsatsen rundt barna og familiene det gjelder, og at dette tidvis har vært mangelfullt selv om flere instanser er involvert over tid.

Erfaringene fra piloteringen har resultert i etablering av et treårig prosjekt, der tilbudet utvides for å nå flere barn. I tillegg skal det utredes mentorordning, som en del av det videre arbeidet.

Piloten viser at det er mulig å legge koordineringsansvaret for målgruppen til en tjeneste utenfor barnevernet. I Bergen ligger ansvaret hos enheten der Utekontakten er organisert. Dette var et bevisst valg for å sikre rask iverksetting av oppfølging for familiene uten å måtte gå gjennom en undersøkelse hos barnevernet først, som ofte tar tid.

Det understrekes her at tilbudet **ikke** skal være en erstatning for å melde til barnevernet. Barneverntjenesten er allerede involvert i mange av disse familiene, eller blir koblet på etter hvert.

Bergen kommune har forståelse for at ikke alle kommuner har samme mulighet til å etablere et slikt tilbud, og ser store begrensninger i at slike satsinger i stor grad er avhengig av eksterne tilskudd, noe som utgjør en risiko for stabilitet i tilbudet. Samtidig har denne modellen fungert godt for Bergen kommune, og illustrerer at koordineringsrollen ikke nødvendigvis må å ligge hos barnevernet.

Bergen kommune støtter at det skal tilføres stillingsressurser til barnevernet om de skal ha denne funksjonen. Videre ser Bergen kommune det som helt nødvendig at barnevernet sikres kompetanse til å ivareta disse ungdommene og familiene det gjelder. Dette henger

også sammen med at det er avgjørende å ha tilgang på målrettede tiltak, blant annet MST og MST-CAN.

Konklusjon: Bergen kommune støtter forslaget i tiltak 1, men ber om at kommentarer og innspill blir vurdert i det videre arbeidet.

Tiltak 15: Pilotere tre barnevernsinstitusjoner for barn i høy risiko

Bergen kommune stiller seg positiv til ekspertgruppens forslag om å etablere tre barnevernsinstitusjoner for barn i høy risiko, og vi støtter at en av disse legges til vår region. Vi mener det er et nødvendig grep å etablere institusjoner med bedre fysisk tilrettelegging, høyere grad av struktur og mulighet for inngripende tiltak, inkludert lukking av dører når det er faglig og rettslig begrunnet.

Samtidig som institusjonene må kunne håndtere høy risiko og alvorlige situasjoner, er vi enige med ekspertgruppen i at det relasjonelle og utviklingsfremmende perspektivet må ligge fast. Institusjonene må være mer enn bare fysiske bygg med høy sikkerhet, de må også være trygge steder der barn kan få stabilitet, støtte, behandling og mulighet for progresjon. Vi stiller oss derfor bak forslaget om tun-modeller med ulike typer institusjonsplasser samlet, og mener det er klokt at barn kan bevege seg mellom nivåer av sikkerhet i takt med utvikling.

Konklusjon: Bergen kommune er positiv utvikling av en slik institusjon i vår region.